

Velká francouzská revoluce

1789 - 1799 - od svolání generálních stavů Ludvíkem XVI. po uchopení moci Napoleonem Bonapartem.

Francie před revolucí

- 1) **absolutistická vláda Ludvíka XVI.**
- 2) **úpadek hospodářství** - růst státní zadluženosti (války v koloniích, nákladný život dvora), hrozí státní bankrot
- 3) **sociální nerovnost** – společnost **rozdělena na 3 stavy, daně platí pouze třetí stav, který nemá žádná práva.**
- 4) **opozice proti režimu** – vzorem je americká revoluce, opozici vede buržoazie a inteligence.

Cílem je odstranit nerovnost, feudální přežitky a nastolit občanské svobody.

Počátek revoluce

- **1789** – zasedání generálních stavů ve Versailles, vznik **Národního shromáždění**
- **14. července 1789 - lid Paříže dobyl Bastilu** (vězňici politických vězňů), symbol absolutistického režimu, **což bylo vnímáno jako začátek revoluce** (dnes francouzský státní svátek). Revoluce proběhla ve 3 fázích:

1) vítězství revoluce - 1. a 2. fáze revoluce 1789 – 1793

- **1789** - přijata „**Deklarace lidských a občanských práv**“ (vycházela z názorů Montesquieua, Rousseaua i z americké ústavy) - hlavní heslo: „**volnost, rovnost, bratrství**“
- Ludvík XVI. se s rodinou neúspěšně **pokusil o útěk** ze své internace v Paříži
- **přijata ústava** - Francie se stává **konstituční monarchií**. Ústava zaručuje **rovnost občanů před zákonem, svobodu slova a právo na soukromé vlastnictví**. Poprvé v historii prosazuje zásadu - **lid je zdrojem veškeré moci, a tudíž má nárok na odpor proti vládě**. Politická moc byla rozdělena na **zákonodárnou moc** (Národní shromáždění), **výkonnou moc** (král) a **soudní moc** (volení soudci)
- **politické kluby** v Zákonodárném shromáždění **spolu soupeří o moc**. Nejdůležitější - **Jakobíni, Cordeliéri a Girondisté** (vůdci klubů – **Robespierre, Marat a Danton**)
- **obrana revoluce před zahraniční intervencí** - k ochraně Paříže povoláni dobrovolníci z celé Francie (v té době přicházejí do Paříže dobrovolníci z Marseille – **píseň Marseillaisa – hymna revoluce**)
- 1792 - **lidové povstání v Paříži pod vedením Jakobínů** (vůdce Danton)
- **Konvent** - nový vrcholný revoluční orgán, **zrušena monarchie a vyhlášena republika (22. září 1792)**.
- **Ludvík XVI. odsouzen pro vlastizradu a popraven (1793)**, (1793 popravena i **královna Marie Antoineta**)
- v Konventu **převaha Girondistů** (hájí zájmy bohatých podnikatelů), nevyřešeny vnitřní problémy ani obrana

2) vrchol revoluce 1793 – 1794

- 1793 - povstání Jakobínů - **začátek krvavé revoluční jakobínské diktatury**
- vzniká **Výbor pro veřejné blaho a Výbor pro bezpečnost**, popravy zrádců republiky gilotinou
- největší vliv má **Maxmilián Robespierre** - „**neúplatný**“
- cizí vojska vyhnána z území Francie, revoluce se z Francie šíří do Belgie a Itálie
- **Jakobíni se rozdělují na frakce - umírnění (Danton) a radikální (Robespierre) a soupeří spolu o moc**
- obětí teroru se stává i **Danton (Marat byl zavražděn venkovskou dívkou již v první fázi revoluce)**
- revoluce **končí popravou Robespiera a jeho radikálních přívrženců v roce 1794 - Thermidorský převrat**
- **1793 zaveden nový revoluční kalendář** (nové názvy měsíců a dnů, rok 1792 = rok 1, za začátek letopočtu bylo zvoleno datum **22.9.1792**, tedy **první den Francouzské republiky**)

3) období Direktoria 1794 – 1799

- k moci se dostává buržoazie, která zbohatla za revoluce
- rušeny revoluční orgány a **zaveden teror proti Jakobínům (včetně poprav) - „bílý teror“**
- 1795 - **nová ústava**, posílena **výkonná moc - do čela republiky postaveno pětičlenné Direktorium**
- **vývoz revoluce** - francouzský boj se mění z defenzivního na ofenzivní, **vznikají tzv. sesterské republiky** (území závislé na Francii, Francie jim přináší svobodu, republikánskou ústavu, byly zde rušeny feudální povinnosti, zaváděny demokratické svobody - svoboda tisku, shromažďování).
- v rámci boje proti Anglii **podniká Napoleon tažení do Egypta a Sýrie**
- **1799 – generál Napoleon Bonaparte nastoluje vládu 3 prozatímních konzulů**
- **1800 – Napoleon zvolen prvním konzulem**, vládne 15 let - nejprve jako **první konzul**, pak jako **konzul doživotní a nakonec jako císař**. **Napoleonův převrat znamená konec Velké Francouzské revoluce.**

Výsledky revoluce:

- odstraněn **feudalismus**
- nastolena **občanská společnost** (přechod od absolutismu k občanství)
- uzákoněna **rovnost před zákonem**
- **zrovnoprávněny ženy**
- provedena odluka církve od státu
- osvobozeno podnikání
- hesla revoluce: **volnost, rovnost, bratrství** ..... demokratická společnost
- nastolen **nový letopočet, nový revoluční kalendář**
- nové „ateistické náboženství“ - uctívána **personifikovaná „Svoboda“**

Francouzská revoluce **se stala vzorem pro další evropské země**, pro snahy osvícenců a utlačované národy.

Pojmy:

1. Sansculoti

Byli nejchudší obyvatelé měst, kteří během Francouzské revoluce **tvořili nejradikálnější složku společnosti**. **Nechali se snadno ovládat demagogy a násilím prosazovali řešení problémů**. Nazývali se podle svého oděvu – **sans-coulottes** – **bez kalhot typických pro šlechtu** (kalhoty po kolena), nosili **dlouhé kalhoty a červenou čapku svobody**.

2. Frygická čapka = čapka svobody

Během Francouzské revoluce ji nosili Jakobíni a sansculoti jako **symbol demokratických a republikánských svobod**. S čapkou na hlavě bývá zobrazována rovněž **Marianne, jeden ze symbolů Francouzské republiky**.

3. Marianne

Zosobňuje svobodu (personifikace = zosobnění). **Symbol nové svobodné občanské společnosti**.

